

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

agenda

Bespreking	PO 5.1.2e /WS en 5.1.2e RIVM
Vergaderdatum en -tijd	29 oktober 2020, 16.00 – 17.00 uur
Vergaderplaats	Webex meeting
Deelnemers	VWS: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e RIVM: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e,

1. Opening en mededelingen

2. Afspraken / actiepunten vorig overleg

*Zie Conceptverslag vorig overleg 23 juni

3. Programma 2020

- Consequenties Corona voor uitvoering programma
- Warme fase (stand van zaken)

4. Voorbereiding programma 2021

- Nazorg Corona
- Opdrachtgeverschap NVIC
- Platform veehouderij 2021

5. Ontwikkelingen

- Programma Klimaat en Gezondheid
- Luchtkwaliteit en COVID-19
- 5G en Gezondheid
- Onafhankelijkheid en integriteit RIVM
-

6. Rondvraag en sluiting

Datum
29 oktober 2020

7. Ad. 3.

8.

9. Consequenties Corona voor programma 20

10.

11. Dit punt licht 5.1.2e kort toe: In overleg met VWS zijn activiteiten in de koude fase stopgezet door capaciteitsgebrek (inzet op warme fase kreeg voorrang), door verschuiving van prioriteiten (bij GGD'en begin Coronatijd minder aandacht voor bijv kernwaarden) en door beperkingen in ontmoetingen (kennisdagen, ontmoetingsdagen, kenniskringen met accreditatie etc). GAGS niet beschikbaar, dus additioneel project Versterking GAGS is vertraagd.

12. Ook binnen Nazorg de koude fase activiteiten sterk vertraagd: o.a. ontwikkeling CET-PG, aanvraag medisch ethische commissie, uitwerken van adviezen die op een TO verstrekt kunnen worden obv huidige inzichten.

13.

14. Financieel gevolg voor dit jaar zijn beperkt, omdat inzet warme fase in balans is met stopzetten koude fase taken (uren en materialen). Mensen werken harder (zijn productiever).

15.

16. Stand van zaken warme fase

17. Dit punt licht 5.1.2e kort toe.

18. Gelijk aan het begin van de Nederlandse COVID-19 uitbraak heeft het RIVM samen met Nivel, ARQ en GGD GHOR NL het coördinatieteam PSH GOR ingericht. Het RIVM leverde daarvoor het secretariaat, de voorzitter en de notulist. Het coördinatieteam PSH GOR biedt ondersteuning aan onder meer GGD'en. Dit heeft geleid tot meerdere producten waaronder een Handelingskader PSH voor de directeuren Publieke Gezondheid (dPG'en) van de GGD'en, een modelplan PSH voor de PSH procesleiders, een periodieke nieuwsbrief PSH GOR, een vraagbaak voor de GGD'en en een presentatie bij de dPG tweedaagse over de werkzaamheden van het coördinatieteam. Tevens werd het gesprek gevoerd met de dPG'en over hun visie op de inzet van PSH tijdens langdurige crises.

19.

Informatie- en Verwijscentrum Mentale Gezondheid COVID-19

20. In opdracht van VWS heeft ARQ (hoofdaannemer van de opdracht) samen met het cGM het Informatie- en Verwijscentrum (IVC) Mentale Gezondheid COVID-19 opgericht. Dit is de plek waar alle betrouwbare en beschikbare informatie en verwijzingen samen komen over zaken die betrekking hebben op de mentale gezondheid van mensen, of hier invloed op hebben. Uit evaluaties van eerdere rampen en crisis komt de toegevoegde waarde naar voren voor getroffen en betrokkenen.

21.

Gezondheidsonderzoek na rampen en incidenten (GOR)

Het RIVM, Nivel en GGD GHOR NL ontwikkelen in opdracht van de DPG raad (portefeuillehouders onderzoek publieke gezondheid) een brede monitor naar gezondheidseffecten. Gezamenlijk vindt men het belangrijk om middels een programmatische monitor de gezondheidseffecten (fysiek en psychisch) van de COVID-19crisis in kaart te brengen. Met de resultaten van deze monitor kan het lokale en nationale bestuur goed

Datum
29 oktober 2020

geadviseerd worden over de invulling van de Publieke gezondheidszorg/interventies/PSH. Het brengt resultaten van lopende onderzoeken samen en bouwt het voort op bestaande structuren (GGD Monitors, rol cGM). Voorstel ligt bijna klaar, Governance nog puntjes op de I, bedrag voorstel pakt hoger uit dan aanvankelijk gedacht.

Ad. 4.

22.

Nazorg Corona (toelichting 5.1.2e)

Onder 3 staat geschetst hoe warme en koude taken in 2020 zijn opgepakt. Voor 2021 staat gepland om koude fase taken te hervatten. Een voorwaarde om dat te kunnen doen is dat de claim van de Covid-offerte RIVM gehonoreerd wordt. Anders moeten activiteiten gestopt worden in overleg.

Oprichtingsgeverschap NVIC (toelichting 5.1.2e)

Onder programma 20 valt de opdracht aan het NVIC. Op de inhoud overleggen we meerdere malen per jaar. We zijn samenwerkingspartners en vanuit die rol is het contact ingericht. Dit jaar vraagt het NVIC meer budget dan VWS heeft toebedeeld in het offerteonderzoek. Hierdoor ontstond het dilemma van hoe te handelen, welke rol heeft de relatiebeheerder hier? Inhoudelijk of financieel, is combineren wenselijk of niet? Hetzelfde vraagstuk ligt voor bij de instellingssubsidies van Arq en Nivel. Graag hierover van gedachten wisselen om duidelijkheid te krijgen. Mijn idee is dat combineren van rollen de relaties onder druk gaat zetten, omdat het dan minder gelijkwaardig is. En ook de verantwoordelijkheid groot is voor het RIVM.

Platform veehouderij 2021

Half oktober is er een gesprek tussen LNV en VWS geweest over het platform veehouderij. De uitkomst was positief, vanuit het Rijk wil men investeren in continuering van het platform. De afspraak is dat zij 50% financieren en dat de overige 50% decentraal (provincies) wordt bekostigd. Hierover worden momenteel gesprekken gevoerd.

23.

24.

25.Ad. 5.

26.

27.Programma Klimaat en gezondheid

28.

Vorig jaar en begin dit jaar hebben 5.1.2e en 5.1.2e een rondje langs verschillende ministeries gemaakt. Daar hebben zij met DG-en gesproken over samenwerking op het thema klimaat. Tijdens die gesprekken zijn afspraken gemaakt over het organiseren van een DG-overleg. Het secretariaat van de DG RIVM is dit aan het organiseren, vanaf de volgende week wordt het opgepakt.

Genodigden:

- VWS: 5.1.2e 5.1.2e
- EZK: 5.1.2e 5.1.2e
- IenW: 5.1.2e 5.1.2e

Datum
29 oktober 2020

- BZK: 5.1.2e 5.1.2e
- LNV: 5.1.2e 5.1.2e
- RIVM: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

En een notulist.

Thema: Klimaat en Gezondheid, veiligheid en milieu; interdepartementale bespreking van de uitkomsten van verschillende onderzoeksprojecten die RIVM voor EZK heeft uitgevoerd over effecten van klimaatakkoord en over effecten van klimaatverandering. Doel is om op basis van de uitkomsten, aanverwante onderzoeken en andere lopende initiatieven te bespreken welke vervolgwerkzaamheden op klimaat en gezondheid, veiligheid en milieu wenselijk zijn en hoe daarvoor een interdepartementale programmering richting RIVM kan vormkrijgen.

29.

30.

31. *Luchtkwaliteit en COVID-19*

32.

33. 5.1.2e trok een onderzoeksvoorstel (RIVM made, met input van GGD'en, IRAS, WUR) over de relatie luchtkwaliteit en COVID-19 (risico en ernst). Het gaat om luchtkwaliteit in brede zin, maar ook om de rol van veehouderijen als bron.

34.

35. Bij CiB is een signalerend onderzoek verricht naar relatie tussen individuele COVID patiënten/osiris IZB gegevens en afstand tot veehouderijen (case-case en case-control). Door externe deskundigen is kritiek guit op de discussie en de methodiek, nu is een interne review gaande. Fijnstof van veehouderijen zou mensen gevoeliger kunnen maken voor COVID, maar is niet de oorzaak van COVID. Na de review vraagt het communiceren van de resultaten grote aandacht. GGD'en maken zich daar zorgen over, een juiste en eenduidige boodschap is van belang om onrust bij omwonenden te voorkomen. Het CiB onderzoekt ook de relatie tussen binnenmilieu (luchtkwaliteit/ventilatoren) en COVID-19.

36.

37. Door de GGD'en (vakgroep luchtkwaliteit waar het RIVM ook zitting in heeft) is een factsheet uitgebracht over luchtkwaliteit in Drive-Through Corona-teststraten. Zie bijlage onderaan deze annotatie.

38.

39.

40. *5G en gezondheid*

41.

42. 5.1.2e ik heb hier niet scherp wat je wilt bespreken. 5.1.2e verwees mij door naar 5.1.2e en in een notendop is dit wat er speelt bij DMG op het terrein van 5G:

43.* Secretariaat voeren van kennisplatform electro magnetische velden. Hier komen ook vragen binnen van oa GGD over gezondheid .Zie ook <https://www.kennisplatform.nl/>

44.- Blootstellingsonderzoek (literatuur) voor ISZW

45.- beleidsondersteuning van EZK bij rechtszaak 5G en gezondheid.

46.- gezondheidsvraagstukken bij gewenste plaatsing van radartoren door defensie in Herwijnen.

Datum
29 oktober 2020

47.- RIVM draagt bij aan onderzoek naar 5G dat door de Gezondheidsraad wordt uitgevoerd. @ 5.1.2e is daarbij betrokken.

48.

49.

50. *Onafhankelijkheid en integriteit RIVM*

51.

52. Bijlage verstuurd, 5.1.2e licht toe.

53.

54.

Datum
29 oktober 2020

1 Luchtkwaliteit Drive-Through Corona-teststraten

6 oktober 2020, Vakgroep Milieu en Gezondheid, Werkgroep Lucht

Bij meerdere GGD'en spelen er vragen over de luchtkwaliteit in Drive-Through Corona-teststraten, de medewerkers die de coronatesten afnemen worden blootgesteld aan uitlaatgassen. De GGD gaat niet over de arbeidssituatie (daar is de arbodienst voor), maar de Werkgroep Lucht heeft kennis over dit onderwerp en deelt deze graag ten behoeve van onze collega's in de teststraten.

2 Gezondheidsrisico's uitlaatgassen

In potentie is er gezondheidsrisico voor de medewerkers die aanwezig zijn in de Drive-Through teststraten. Er is veel onderzoek gedaan onder beroepsgroepen die langdurig zijn blootgesteld, zoals verkeersregelaars of personeel van tolpoortjes waaruit negatieve gezondheidseffecten van verkeersgerelateerde luchtverontreiniging blijken. Het beperken van dergelijke blootstelling heeft de aandacht in de arbo-wereld (zie het Arboportaal van het Ministerie van SZW¹).

3 Maatregelen

Er zijn verschillende maatregelen mogelijk om de blootstelling aan uitlaatgassen in de teststraten te verminderen;

- Zoek naar andere mogelijkheden waarop personen door de teststraat kunnen. Bijvoorbeeld door buiten de auto te parkeren en lopend door de teststraat heen, mogelijkheden voor fietsers etc.;
- Minimaliseer het aantal voertuigen wat tegelijkertijd in de ruimte aanwezig is. Zorg voor voldoende opstelcapaciteit voor auto's buiten de ruimte. Liefst op enige afstand van de ingang, zodat daar schone lucht naar binnen kan komen;
- Vraag bezoekers aan de teststraat de auto uit te schakelen wanneer zij stilstaan. Ook bij stationair draaien worden er uitlaatgassen uitgestoten. In Londen wordt al enige jaren campagne gevoerd om stationair draaien ('idling') te ontmoedigen, er is veel communicatiemateriaal beschikbaar waardoor je je kunt laten inspireren²;
- Gebruik geen apparaten die voor nog meer luchtverontreiniging in de ruimte kunnen zorgen, zoals dieselaggregaten of heaters op gas. Gebruik elektrische, zero-emissie apparaten voor eventuele verwarming of stroomvoorziening;
- Zorg voor zoveel mogelijk ventilatie in de ruimte, hierdoor zal het gehalte aan luchtverontreiniging in de ruimte afnemen;
 - o Uitlaatgas is een mengsel van allerlei stoffen. Het gehele mengsel is schadelijk, en hoe hoger de blootstelling hoe schadelijker. Er is geen drempelwaarde waaronder geen effecten te verwachten zijn, en geen normen waaraan getoetst kan worden. Metingen hebben daarom eigenlijk geen zin.³

Datum
29 oktober 2020

- Er zijn veel luchtzuiveringsapparaten op de markt, helaas hebben deze niet het gewenste effect.

55.

¹ <https://www.arboportaal.nl/onderwerpen/dieselmotoremissie>

² <https://idlingaction.london/>

³ Wil je toch meten om te zien of de gehalten oplopen - en de ventilatie dus vergroot moet worden? Koolmonoxide is een geschikte tracer voor de aanwezigheid van uitlaatgassen en kan (bijvoorbeeld door de brandweer) vrij gemakkelijk worden gemeten. Wanneer het koolmonoxide gehalte stijgt, zal het gehalte van andere componenten ook stijgen en vice versa. Let op: je gebruikt koolmonoxide nu als tracer en gebruikelijke toetsingswaarden/normen zijn dus niet van toepassing!

Vragen/opmerkingen voor de werkgroep? 5.1.2e @vggm.nl 5.1.2e